

20.84x27.09	1	עמוד 29	הנדסת מים - מגזין המים הישראלי	11/12/2017	61434130-2
מכון ואן ליר בירושלי - 135510					

להפחית את מחיר המים שגובים התאגידיים

ד"ר אייל טבת*

של הוזלות מחיר תקופתיות. יש להדגיש שניתן להוזיל את מחיר המים עוד יותר על-ידי צמצום מספר התאגידיים, אולם חשוב לזכור שישנם גורמים נוספים המשפיעים על המחיר, כמו למשל, התייעלות של חברת מקורות, ההסכמים שנחתמו עם מכוני ההתפלה, עלות האנרגיה למשק המים, גובה חיובי הארנונה על מט"שים, מאגרים ומתקנים ועוד. עד למימוש יעד זה יש לקבוע עלות נורמטיבית המדמה מבנה מצומצם ויעיל של משק המים והביוב.

למשק המים והביוב בישראל הישגים חרשימים. למוסדות ולגופים שפעלו לבניית משק המים עוד טרם קום המדינה, ולאחר הקמתה, הצלחות רבות. בשעה שברומא סגרו בקיץ האחרון את המזרקות ושקלו להנהיג קיצוב במים, בשהם (הישוב בו אני מתגורר) המזרקות פועלות ללא הפסקה

כל עוד הדרישה המרכזית היא להוזלת מחיר המים ולהגנות צרכניות, ניתן להיענות לביקוש זה מבלי לשנות את המבנה המוסדי. כל עוד היעדר שביעות הרצון של האזרחים, כמו גם הצעות החוק, מתמקדים במחיר המים - לא תתפתח חחאה ציבורית שתביא לצמצום התאגידיים

בשנים האחרונות מתנהל קמפיין תקשורתי, בתוכנית הטלוויזיה "הכל כלול" בערוץ עשר, הקורא לשינוי מבנה משק המים והביוב העירוני. העיסוק המתמשך במשק המים והביוב שומר את הנושא על סדר היום הציבורי ורותם חברי כנסת למאבק. משנת 2014, חברי כנסת מהקואליציה ומהאופוזיציה הגישו 14 הצעות חוק פרטיות שביקשו לשנות את מבנה משק המים והביוב העירוני. בדברי ההסבר להצעות אנו מוצאים חזרה על אותן דרישות: החזרת הסמכות למתן שירותי מים וביוב לרשויות מקומיות, ו/או חיוב תאגידי המים והביוב להתמזג לתאגידיים אזוריים. מטרתן של הצעות החוק השונות היא הוזלה של מחיר המים ואגרות הביוב, ושיפור השירות.

מחקר חדש שנערך במרכז חזן לצדק חברתי במכון ון ליר בירושלים ועסק בהשפעת הרגולציה של תאגידי המים והביוב, מצא כי כל עוד הדרישה המרכזית היא להוזלת מחיר המים ולהגנות צרכניות, ניתן להיענות לביקוש זה מבלי לשנות את המבנה המוסדי. כל עוד היעדר שביעות הרצון של האזרחים, כמו גם הצעות החוק, מתמקדים במחיר המים - לא תתפתח מחאה ציבורית שתביא לצמצום התאגידיים. הסיבה לכך כפולה: פעילות המחוקק שהפך את ניתוק המים לחייבים, לפעולה שהיא כמעט בלתי אפשרית, וביצוע בפועל

לרגולציה תפקיד מפתח בהסדרת משק המים והביוב ובקביעת המחיר ואמות מידה לשירות. מומלץ למנות דח"צים מקצועיים במועצת הרשות ולמסד ברשות המים תפקיד שמטרתו להבטיח איזון בין הגנה צרכנית ובין שמירה על יציבות ענפית. המלצה זו יפה במיוחד נוכח העובדה שמשק המים מתנהל כמשק סגור - מלאו העלויות מכוסות באמצעות תעריפי המים. מומלץ לקבוע רגולציה מקלה, פשוטה ולעיתים כופה שיתופי פעולה במכרזים ובהפעלת שירותים על מנת להוזיל עלויות תפעוליות. כך למשל, ניתן לצמצם את שעות הפעילות של מרכזי קבלת הקהל והמוקדים הטלפוניים המקומיים, ולהקים במקביל מוקד תקלות ארצי שיפעל ברציפות כל ימות השנה (24/7). באשר לאמות מידה של שירות וביצוע, מוצע לבצע רגולציה כופה רק ביחס לפרמטרים: ביטחון מים, ניטור שפכים, דקות אי-אספקה (משך זמן לתיקון תקלה) וניתוק צרכנים. ביחס לכל שאר הפרמטרים מוצע לעבור לדגם המכונה "רגולציה משולבת" - רגולציה שמאפשרת דיון משותף ואוטונומיה בהפעלת שיקול דעת של המפוקחים.

מים הם שירות חיוני ובסיסי שבית המשפט רואה בו חלק מזכות יסוד. גם המחוקק מצא לנכון להתערב ולקבוע הנחות וסעדים לפני ביצוע ניתוק שירות זה. מוצע למסד כללים זהים, שהיו תקפים לתאגידי המים והביוב ולשאר הגופים המספקים שירותים חיוניים, בכל הקשור לניתוק לקוחות חייבים ולסעדים המוקנים ללקוחות אלה. הליכה בכיוון זה תאפשר מתן סיוע ותמיכה הוליסטי לאוכלוסיות חלשות ותפחית את הטענות כלפי תאגידי המים.

ד"ר אייל טבת

* ד"ר אייל טבת - מנהל אקדמי במרכז חזן במכון ון ליר בירושלים ומחבר המחקר על תאגידי המים והביוב